

דבר העורך

שַׁבַּת קֶדֶשׁ יוֹם חֻמְדָּתוֹ

כיתובים על גבי אריזות: כבר הפיעו בגיליונות 'עומק הפשט' (מספר 255 ומספר 297, ועוד), שיטות הפוסקים בדיון 'חיתוך' אותיות בשבת, והמציאות הבעייתית שבהרבה אריזות מזון וממתקים גם כאלו שיש להם כשרות מהודרות, מעוטרים מקצה אל קצה עם כיתובים וציורים, וכמעט לא שייך לפתוח את האריזה בשבת בלי קריעת אותיות וציורים. כמו למשל אריזות של ארטיקים, שבדרך כלל בדחיפת הארטיק כלפי חוץ, נקרעו אותיות (ניתן גם להשיג ארטיקים ללא כיתוב על האריזה).

מדקדקים רבים פותחים את כל האריזות מערב שבת, בבחינת 'מי שטרה בערב שבת יאכל בשבת'. אולם המציאות היא שרוב הציבור לא פותח את כל האריזות מערב שבת, וקשה מאוד לפתוח מערב שבת עשרות אריזות של ממתקים 'לאבות ובנים', ומאות פעקאלאך של 'אויפוף'.

הבקשה למפעלי הייצור, שישארו מקום באריזות ללא אותיות וציורים, כדי שיוכלו לפתוח בשבת ללא חשש. אין ספק שכלל שתגבר הדרישה הציבורית, עוד ועוד יצורגו יבואו לקראת ציבור שומרי תורה ומצוות, וייצרו עטיפות לפתיחה בשבת ללא חשש.

מפרסמים עושי מצוה: תשאוות חן חן, למפעלים הנחשונים שבתקופה האחרונה החלו לשווק אריזות ממתקים ללא חשש קריעת אותיות וציורים. ניתן להשיג 'איגלו' של מותג 'כרמית', שיש מקום גדול באמצע ה'איגלו' ללא כיתובים וציורים, וגם אין חשש 'מחתך' כיון שיש מקום גדול לפתיחה.

כך גם 'איגלו' במותג 'יש', מקומות מסוימים ב'איגלו' עם שני קוים מקוקווים משני הצדדים, בתוספת הכיתוב 'לפתיחה בשבת'. [הפתרון אינו מושלם לגמרי, כי אמנם אין חשש 'חיתוך' אותיות בשבת, אולם יש עדיין מקום לדון אולי הוא בכלל 'מחתך' כי רוצה את הפתיחה בדיוק במקום המסומן].

ב'שלוקים' הארוכים, שמתחלק לשני חלקים, בעבר היה מוטבע על ה'שלוק' המילים 'אסור לחתוך בשבת', ויש חשש בחיתוך ה'שלוק' במקום האותיות. לאחרונה הציגנים ביטלו את הכיתוב של האותיות על ה'שלוק', ורק מופיע על האריזה.

חשוב להבהיר, השורות שונכות מתייחסות לנושא של 'חיתוך' אותיות בשבת' כלבד, בלי לדון בעצם הנושא ההלכתי של 'פתיחת' אריזות בשבת, מצד דיני 'קורע', 'מחתך', בונה, ו'מכה בפטיש'.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'קשירת חוטי הציצית'

סדר קשירת הציציות

תכנית: במסגרת סדרת הגיליונות בנושא מצות ציצית החביבה, הגיליון הראשון (מספר 313), עסק בשיעור בגד טלית קטן באורך וברוחב, וחישוב מקום הנקב והחתך. הגיליון הקודם (מספר 314) עסק בדיון 'לשמה' בעשיית הציצית. מאיזה שלב בעשיית הציצית מעכב עשייה 'לשמה'. הגיליון הנוכחי (מספר 315) עוסק בפרטי הדינים של קשירת חוטי הציצית, מה צריך לדעת כדי לקשור את חוטי הציצית כדיון, וכפי שהרחיב בכל זה בקונטרס **פי כהן** (פרק א ואילך).

כמה כריכות וקשרים צריך, ובאיזה אורך? האם ניתן לחשב את חצאי הכריכות? לאיזה צד מסובבים את החוט? האם ניתן להטיל ציצית בילה? האם צריך להדק לבגד את הקשר הראשון? האם מותר להפסיק בדיבור בעת הכריכות?

הגיליונות שלפנינו יעסקו בעז"ה בנושאים הבאים, מקום הנקב, ברכת 'על מצות ציצית', 'להתעטף בציצית', שיעור טלית קטן לברכה לקטנים, ועוד.

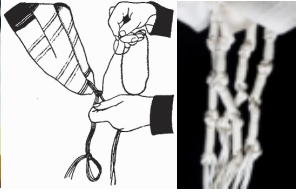
1. הכנסת וקשירת החוטים

לשם מצות ציצית: כתב ה**שו"ע** (סימן יא סעיף יד, סימן יד סעיף ב) **המש"ב** (סימן יא ס"ק ד, סימן יד ס"ק ח, ביאור הלכה ד"ה בלא כונה), צריך ליזהר לכתחילה קודם התליה בבגד, שיוציא בשפתיו בפירוש שתולה כל אלו הציצית 'לשם ציצית'. ולא מועיל מחשבה בעלמא, ואפילו בדיעבד צריך עיון אם מועיל במחשבה בעלמא. ולמעשה הכריע שאם רק כיוון במחשבתו 'לשמה' ולא אמר בפיו, בדיעבד יכול לברך על הציצית, מטעם 'ספק ספיקא', שמה מספיק מחשבה ולא מעכב דיבור, ושמה הלכה כהרמב"ם שלא צריך תליה לשמה. ועוד, שטוויית חוטים סתמא שלא לשמה, אבל תליה בבגד סתמא לשמה. ואם כיוון רק בתליית ציצית הראשונה, והשאר תלה בסתמא כשר, כי 'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה'.

וכתב ה**חזו"א** (קובץ אגרות חלק א אגרת י, דינים והנהגות פרק ב הלכה א), צריך לומר בהטלת הציצית 'לשם מצות ציצית'. ולשון **השו"ת הלכות** (סוף הלכות ציצית, בהדרכה סוף

תמונת ציצית של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל קשר ראשון לא מהודק לבגד

סימן כד, כיצד לעשות טלית קטן מהודר בלי חשש ופקפוק), 'ויאמר בפיו קודם שמכניסם, שהתליה וכל מה שאעשה, אני עושה לשם מצות ציצית' (ס"ד ד"א). לשון השונה הלכות, 'התליה וכל מה שאעשה! ואילו לשון המשנ"ב, 'תולה כל אלו הציצית'.

ולדעת הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה ציצית פרק ג אות כא), המטיל חוטי ציצית ולא כיון בפירוש לשמה, אינו צריך לחזור ולתלות כי 'סתמא לשמה'. ועוד חידש, שאם חושב לשמה, לא צריך להוציא בפיו ודלא כהמשנ"ב. והורה החזו"א (ארחות רבינו א ציצית עמוד כט), שאם קנה ציצית שנטווה לשמה, יש להקל בדיעבד שמועיל, גם אם לא כיון בפירוש בשעת הקשירה, כי הכוונה הראשונה נמשכת גם לקשירה.

ואם לא כיון 'לשמה' בשעת תחיבת הפתילים לבגד, ובשעת הקשר הראשון כיון 'לשמה', הסתפק בביאור הלכה (ד"ה לא), מקמה צדידים אם כשר ויכול לברך עליו; א. האם צריך 'לשמה' גם בתחיבה או רק בקשירה. ב. האם הוכיח סופו על תחילתו. ג. שאם הלכה כהרמב"ם שלא צריך תליה לשמה. ולדעת החזו"א (נ"ח סימן ג) ס"ק יא ד"ה ב"ב, לא צריך לשמה בתחיבת חוטי הלבן, כי אם בשעת הקשירה, וכשר אף שלא כיון לשמה בשעת התחיבה.

תעשה ולא מן העשוי: ספק מיוחד מופיע בכך החיים (ס"ק מ), האם צריך לתחוב את כל הארבעה חוטים יחד, מטעם ששם יתחוב אותם אחד אחרי השני, יוצא שהתחיבה של החוט הראשון היתה בפסול, כי יש רק חוט אחד, ונחשב 'תעשה ולא מן העשוי', ומסיק שבדיעבד ודאי כשר. ויש שנתנו עצה, שיתחוב את כל הארבע חוטים ביחד בעזרת סיכה. והג"ר בנימין זילבר זצ"ל (ביאור בית ברוך על חיי אדם סימן יא אות קכ) נקט להקל שמותר להכניס חוט אחד, ואח"כ יכניס את שאר החוטים כי הכל עשיה אחת (והוסיף בסוגריים דלא כהפ"ת המובא במלכ"מ שאסור לכתחילה).

2. קשירה הלכה
לכתחילה לא בלילה: כתב הפרי מגדים (משבצות זהב סימן יח ס"ק א) אם הטיל ציצית בלילה כשר, ולא נחשב 'תעשה ולא מן העשוי'. מדייק מדבריו המנחת יצחק (חלק ט סימן ח) שלכתחילה לא יטיל בלילה. וכן מדייק השואל בשו"ת שלמת חיים (החדש סימן לב, והשיב שם לשואל, שאין הפרי מגדים לפניו לעיין בו). וכן הסיק בספר אפיקי מגינים (פיינברג, סימן יא, ביאורים אות יב), שנכון להחמיר לכתחילה שלא לקשור ציצית בלילה, אבל בדיעבד שכתלה בלילה כשר. וכתב בשולחן הטחור (רש סימן יד וסימן יח), שאסור לתלות ציצית בבגד בלילה. ובמנחת חינוך (פרשת ואתחנן מצוה תכג) דן האם מחוסר זמן הוא בכלל תעשה ולא מן העשוי, וכתב 'האחרונים חקרו בציצית הנעשים בלילה, עיין בדבריהם'.

מותר בלילה: מאידך הביאו המנחת יצחק וכן בשעריים המצויינים בהלכה מה שכתב בהגהות מהרש"ם (על אורחות חיים), שמותר לכתחילה להטיל ציציות בבגד בלילה. וכן נקט בשו"ת מהרש"ג (חלק ב סימן עד), והחזו"א (דעת נוטה הלכות ציצית תשובה תרכא, זכור לדוד מנהגי ותיקין עמוד של), והגר"ש"א (הליכות שלמה פרק ג אות כג), שמותר לכתחילה להטיל ציצית בלילה, כמו שמותר לבנות סוכה לפני סוכות, וכשם שמותר לאגוד את הלולב בלילה.

3. כריכת חוטי הציצית
סדר הכריכות והקשרים: מובאר בגמ' (מנחות דף לט.),

פוחות לא יפחות משבע - כנגד שבעה רקיעים, והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה - כנגד שבעה רקיעין וששה אורין שביניהם.

תמצית דברי השו"ע (סימן יא סעיף יד), והמשנ"ב (שם), משחיל"ד חוטים בנקב הבגד, וכאשר הם כפולים הרי הם שמונה. מנין ואורך החוליות הקשרים והכריכות לא מעכב מעיקר הדין, אלא הוא מצוה מן המובחר. קושר ה' קשרים כפולים בקשר על גבי קשר, ועושה ד' חוליות ביניהם. אין שיעור לכריכות, והעיקר שיהיה רוחב 4 גודלים והענף 8 גודלים, ופחות משיעור זה פסול. ואם האריך את הציצית, יעשה לתכחילה שליש גדיל, ושני שליש ענף. ואינו מעכב בדיעבד.

צריך שיהיה בחוטי הציצית חלק 'גדיל', שפירושו 'כרוך', כלשון הפסוק גְדִילִים תַעֲשֶׂה לָךְ, וחלק של חוטים נפרדים כלשון הפסוק צִיצִית, וככתוב בבבאי (יחזקאל פרק ח פסוק ג) וַיִּקְחֵנִי בְצִיצֵי רֹאשִׁי, ורובן בקעו לעשות שליש גדיל (חוטים כרוכים), ושני שליש פתיל (חוטים נפרדים), וכיון שאורך החוטים הוא 12 גודלים, יעשה 4 גודלים גדיל שהם הכריכות, (לשיעור רבי חיים נאה 8 ס"מ, ולשיעור החזו"ן איש 9.6 ס"מ) ואורך שמונה גודלים חוטים נפרדים, שכן הוא נוי הציצית. (לשיעור רבי חיים נאה 16 ס"מ ולשיעור החזו"ן איש 19.2 ס"מ) וסך הכל יהיה הציצית לשיעור רבי חיים נאה 24.5 ס"מ ולפחות 24 ס"מ (שיעור תורה להגר"ח נאה סימן ג סעיף לו), ולשיעור החזו"ן איש יעשה 30 ס"מ ולפחות 29 ס"מ (שיעורין של תורה שיעורי המצוות ב).

בכך החיים (ס"ק מו) בשם חסד לאלפים, כתב שעל פי סוד נכון להקפיד שיהיה שליש גדיל ושני שליש ענף. ובביאור הלכה (סימן יא סעיף ד ד"ה יכול לקצרו), משמע שלכתחילה צריך שיהיה הענף רק שני שליש ולא יותר. מאידך החזו"א (הלכות ציצית סימן ג סעיף י), והמשנה הלכות (חלק יג סימן ה), מבארים ככוונת הרמ"א על פי דקדוק לשון הרמב"ם, שמותר להאריך את הענף אף יותר משני שליש ואין צריך להאריך את הגדיל, ורק שאם מאריך את הגדיל צריך ענף כפול כנגדו. וכתב המשנ"ב (ס"ק כא) ור"י היה עושה ארוך יותר, שאם יפסק קצת ישאר בו כשיעור.

חוט השמש: המנהג להקיף עם חוט הארוך הנקרא 'שמש' סביב שבעת החוטים. לדעת השו"ע המנהג להקיף במנין 7-9-11-13 והרמז בזה 5 קשרים כפולים - שבכך יזכור חמשה חומשי תורה. 10 קשרים שאינם כפולים - כנגד עשר ספירות. 4 אוריים - ביאור הטעם בבית יוסף. 40 כריכות - ד' אחד בגימטריה 39, ועם השעם הוא 40.

וכתב המשנ"ב בשם האחרונים על פי ספר הכוונות, לקשור במנין 7-8-11-13-7-8-11-13 והטעם כי 7-8 הוא כנגד שם יק, 11 יחד עם הקודמים הוא כמנין שם הוי"ה, 13 בגימטריה אחד, וביחד עם הקודמים ד' אחד. ובציצית שלמה מלכו היה באויר ראשון 10 כריכות, ואח"כ 5 וכו' כשם הוי"ה.

כתוב בזהר (משנ"ב ס"ק סח) שיהיה בין קשר לקשר כמלא אגודל, וכתב בארחות רבינו (חלק ג עמוד קפח) שבימינו שהחוטים דקים לא צריך מלא אגודל, שאם כן יהיה ריוח גדול. וכתב הרא"ש שיהיו כל החוליות שוות משום נוי ציצית. ובכדי לקיים את דבריו, צריך שיעשה באויר ראשון את הכריכות רחוקות זו מזו, ואחר כך בכל אויר יותר מקורב. טוב לעשות חוטים בינונים, לא עבים ולא דקים, משום 'זה קלי ואנהו'.

וביאר בספר המטעמים (מערכה ט אות יב), הובא בפסקי תשובות (סימן יא הערה 93), הטעם שקורין החוט הארוך 'שמש', כשם ששמש הקהל תפקידו לקבץ ולאסוף את בני העיר

הציצית נוטף על הקרן ולא יפול למטה. והביא הוראות חלוקות בדעת החזון איש, האם כוונתו הייתה להדק לגמרי, או לא להדק לגמרי. מאידך **בתשובות והנהגות** (חלק א' סימן כז) דייק מלשון **המשנב** (ס"ק מא) שאין להדק את הקשר הראשון לבגד, אלא רק 'אם נקשר עד שנתכפל כשר'. ומביא שראה גדולים שלא הידקו את הקשר, אלא קשרו ברפיון, ונזהרו שהקשר יהיה נוטף על הקרן מהצד, ולא שיפול למטה לגמרי. וכן נהג **הגר"ש אלישיב זצ"ל** (עדות בנו הג"ר משה שליט"א) שלא להדק, ופעם אחת הקושר הידק, וביקש להתיר ולקשור מחדש.

יש נוהגים להדק את הקשר, כדי שלא ינטוף על קרן הבגד באלכסון כדרך החקאים, אך מקפידים שיהיה קצת רפוי, באופן שתהיה אפשרות להעביר את הקשר ממקומו בצד הקרן לתחתית הבגד, ולהחזירו לצד הקרן בחזרה. חשוב לציין שלפי מנהג חסידים ואנשי מעשה לעשות שני חורים בבגד הטלית קטן, ומעבירים את קשר הציצית בשני החורים, לא שייך להדק לבגד, ולא שייך מחלוקת הפוסקים הנ"ל.

יפריד החוטים ד': מבואר ב**שו"ע** (סימן יב סעיף א) שיש מעלה להקפיד בקשירת הציצית, לעשות סימן בצד אחד של ארבע ראשי החוטים, כדי שלולם ארבעת החוטים המסומנים יהיו מצד אחד של הקשר, וארבעת האחרים יהיו בצד השני, והטעם לדבריו כדי שאם יקרע לו חוטים מהציצית, יוכל לדעת האם נקרע לו רוב מצד אחד, כי אם לא יודע מאיזה צד כל חוט, יתכן שנקרע לו רוב של צד אחד, למרות שעכשיו הם משני צדדים.

וכתב **החזון איש** (סימן ג ס"ק ט) המנהג לאחר שקושרים את הקשר הראשון, לקשור בעניבה את ארבעת החוטים כדי שידע מה שייך לכל צד, ואין לחוש משום 'תעשה ולא מן העשוי' כאשר יתיר את העניבה לאחר כל הקשירות והכריכות, כיון שהעניבה לא פוסלת את הקשירה, ומה שהחוטין מסובכין זה בזה אינו פוסל. ודייק מלשון **המשנב** (סימן ח ס"ק יח ביאור הלכה ד"ה צריך) שמעכב מה שמסובכין. ולדעת **הג"ר צבי פסח פראנק זצ"ל** (שו"ת הר צחק א סימן טו), אין לחוש בעניבה משום 'תעשה ולא מן העשוי', כיון שכבר קשורים החוטים בבגד כדון, ואין קשר החדש הזמני פוסל את הקשר הקיים.

לכל דבר שבקדושה, כך חוט השמש מאחד את כל החוטים להיות אחד, ולהיקרא בשם ציצית.

וכתב **בדעת נוטה** (ציצית שצ שצא), ויסוד הדברים בשם **החזו"א**, שיסובב את הציצית כמו שמסובב את התפילין, לפי נוסח אשכנז יסובב לצד פנים (בכיוון השעון), לפי נוסח ספרד יסובב לצד חוץ (הפוך מכיוון השעון).

חצאים: לדעת **הבעל שם טוב זיע"א** (בעש"ט על התורה, פרשת ואתחנן אות פד בשם המגיד מטריסק זיע"א שקיבל מאביו וזקיניו בשם הבעש"ט), אין לצרף חצאי כריכות. ולדעת **החזו"א** (דינים והנהגות פרק ב אות ח) ו**הגר"ח קנייבסקי שליט"א** (דעת נוטה בשצא) שיכול לצרף חצאי כריכות.

ולדעת **מורה שנינים** (אות ז'), הובא בפסקי תשובות סימן יא הערה (216), ו**הגר"י קנייבסקי זצ"ל** (ארחות רבינו חלק א מהדורה חדשה עמוד כז), ו**הג"ר זונדל קרויזר זצ"ל** (קרני אור פרשת שלח מכתבים), כיון שיש ספק האם חצאים מצטרפים וחוששים לשיטה שלעל הכריכות נאמר הכלל שלא יפחות מז' ולא יותיר מ"ג, ולכן בראשון עושה ז' שלמים חוץ מהחצאים, ובאחרון עושה י"ג רק בצירוף החצאים.

4. אופן הקשירה

הפסק באמצע הקשירה: לדעת **המנחת יצחק** (חלק ט סימן ח אות ו) מדת חסידות שלא לעשות הפסק באמצע קשירת הציצית, משום שכל חלקי הציצית ביחד, רומזים לאחדות השם, ו**בברכי יוסף** העתיק **מספר הכוונות והים של שלמה**, שיש מחשיבים את התרת הכריכות, כמו מחיקת השם ח"ו, ולפי שיטתם יש בקשירה ענין של כתיבת השם, והרי אסור להפסיק באמצע כתיבת השם. ומסיים שמעיקר הדין אין לחוש, ואולי יש בזה מדת חסידות שלא להפסיק, משום שדומה לכתיבת השם. ו**בדעת נוטה** (ציצית תא) השיב שלא ראה שמקפידים על כך.

הידוק הקשר לבגד: כתב **בלקט יוסר** (הלכות ציצית אות יא) שצריך לקשור את הקשר הראשון חזק על הבגד, עד שיתכווץ הבגד לגמרי. ומובא **בדעת נוטה** (תשובה שעא, שעב) שכך הורה **החזון איש** להדק את הקשר הראשון לבגד, בכדי שיהיה

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **לשמה**: צריך לתחוב את החוטים בבגד ולקשור את החוטים 'לשמה' - לשם מצות ציצית, ויש אומרים שצריך רק קשירה לשמה ואין צריך תחיבה לשמה. צריך לומר בפה שכל העשיה תהיה לשמה ולא מספיק מחשבה, ובדיעבד מספיק אם קשר בלי אמירה בפה. ויש אומרים שאף לכתחילה מספיק לחשוב בלב.
- ב. **סדר הקשירה**: מחילי ד' חוטים כפולים בנקב הבגד. מגין ואורך החוליות הקשרים והכריכות לא מעכב מעיקר הדין, אלא הוא מצוה מן המובחר. קושר ה' קשרים כפולים בקשר על גבי קשר, ועושה ד' חוליות ביניהם.
- ג. הכריכות יהיו באורך 4 גודלים, והענף 8 גודלים, סך הכל יהיו הציציות לשיעור רבי חיים נאה 24.5 ס"מ ולפחות 24 ס"מ, ולשיעור חזון איש 30 ס"מ ולפחות 29 ס"מ.
- ד. אם האריך את הציצית יעשה לכתחילה שליש גדיל, ושני שליש ענף. ואינו מעכב בדיעבד. ולדעת החזו"א מותר לכתחילה להשאיר את הענף ארוך מהגדיל.
- ה. לדעת השו"ע מקיף עם חוט הארוך במגין 13-11-7. לפי הכוונות והאחרונים והמ"ב במגין 13-11-7-8 ובציצית רבי שלמה מלכו היה באורך ראשון 10 כריכות, ואחר כך 5 וכו' כשם הו"ה.
- ו. יעשה בין קשר לקשר כמלא אגודל. בימנו שהחוטים דקים לא מקפידים על כך. יהיו כל החוליות שוות משום נוי ציצית. יעשה החוטים בינונים לא עבים ולא דקים משום זה קלי ואנוהו. למנהג אשכנז מסובב לצד פנים, למנהג ספרד מסובב לצד חוץ. יכול לצרף חצאי כריכות ויש מפסקים.
- ז. יש אומרים שלכתחילה לא לקשור ציצית בלילה. ויש מתירים אפילו לכתחילה. יש אומרים שצריך לתחוב את כל ארבעת החוטים כאחד, ויש חולקים. מידת חסידות לא להפסיק בדיבור באמצע הקשירה. ויש מתירים אפילו לכתחילה.
- ח. נחלקו הפוסקים האם להדק את הקשר הראשון לבגד או לא. ועושים סימן בצד אחד של ארבעת חוטים כדי שלא יתחלפו עם החוטים של הצד השני.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: איך מקיימים את הדין של קשירה

'על הכנה' ו'נוסף על הקרן'?

כמה ש"מ מהקצה צריך למקם את החור, לשיעור רבי חיים נאה והחזון"א? (בתמונה כרטיס למדידת הקצה, ניתן להשיג במערכת ה'הילכתא'). לאיזה כיוון צריך להזיז את הקשר של הציצית בטלית בין קטן וטלית גדול? מה טעם האיסור באלכסון? האם יש הבדל בין מנהג הליטאים בנקב אחד, למנהג החסידיים בשני נקבים?

מקורות: שו"ע (סימן יא סעיף ט, י טו); **חזון"א** (סימן ג אות יב); **שיעורי תורה** (הגר"ח נאה רסח); **שיעורי של תורה** (שיעורי המצוות ג); **דעת נוטה** (אות שס ואילך).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 13 בסך 100 שקל במזומן
הג"ר שמעון נתן נטע הברשטאם שליט"א
ראש כולל 'סוכוטשוב'

הגיליון נתרם

לזכות יפה שיינדל בת יוכבד תחי'

בית הוראה הילכתא

כרטיסי מזון - משרד הפנים

שאלה: בפרסום מטעם חנות מכולת בשכונה חרדית בירושלים, כל אחד שמהגך בתנות את כל הכסף שקיבל בכרטיס המזון ממשרד הפנים, הלקוח יקבל הנחה ברכישה של אחוזה ניכרים, והשאלה האם יש בזה חשש ריביתי?

תשובה: כאשר נשאלו מורי הוראה שליט"א, חלקם נקטו בפשיטות שאין בכך כל חשש איסור ריביתי. ויש שהורו לאיסור משום ריביתי.

סברת המתירים: לדעת הג"ר מאיר קופמן שליט"א אין שום חשש בדבר, כי עיקר המטרה של בעל החנות הוא להלכות יתחייב לממש את הקניה רק אצלו. העמותות שזכו במרכז של משרד הפנים משלמים למכולת שוטף + שישים (תחילת החודש הלוועזי הבא בתוספת חודשיים). וברוב המקרים הלקוח יקבל את המוצרים לפני שהחנות תקבל את הכסף. הלקוח יכול לקחת את המוצרים מיד, ומפורש בשו"ע (יורה דעה סימן קעג סעיף ז), אם קונה דבר ששווה י"ב ב' בשביל הקדמת המעות, אם ישנם ברשות מוכר שאינו מצוי לו עד שיבא בנו או עד שימצא המפתח, מותר. וגם בכרטיסים של משרד הפנים הסחורה קיימת בחנות, ואין כאן ריביתי.

עוד מבואר בחוט שני (רבית פרק יג עמוד קו) שאין איסור ריבית בכרטיסיות ותוי קניה, אף שהמחיר מתייקר, כי המטרה היא להבטיח שהלקוח לא יחזור בו, וסברא זו שייכת גם כאן.

סברת האוסרים: לדעת אחד מורבי השכונה שליט"א יש לאסור, כי המטרה של בעל החנות היא גם להרויח את הקדמת המעות שמקבל את הכסף מוקדם יותר ובתמורה מעניק הנחה ללקוח, שהרי צריך להתמין שוטף + שישים מרגע שידור העיסקה, ומרויח את הזמן עד מועד הרכישה בפועל. וגם כעת יש לו תועלת, כי הוא כבר בטוח בכסף ויכול לעשות עסקים על סמך התשלומים שגיעו.

ואינו דומה להנחה ברכישת תלושי מזון וכרטיסיה, שהעיסקה נסגרת מיד וקונה 'זכות קניה בזול', אבל כאן מוגהך כעת זכות קניה שקיימת כבר בכרטיס, עבור רכישה מאוחרת, והלקוח מקבל הנחה בתמורה להקדמה. ולא שייך כאן ההיתר שכתב השו"ע מטעם 'יש לו', כיון שהרכישה לא נסגרת עכשיו, וכעת הוא בעצם 'הלואה רבית'.

נושא הגיליון הבא:

'ציצית נוסף על הקרן'

טלו חלק ביזכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הנוצח לעילוי נשמת

הרה"ח ר' צבי ב"ר משה קעסטנבוים זצ"ל

נלב"ע כ"ז סיון תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים יומי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

02-535-0-535 מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...